

„Tak to zkrátka je, milé dítě. Zrovna teď to na nás dolehlo se vší tíhou, ale když se zamyslíš, jsme vlastně docela šťastní lidé, i uprostřed našich smutků. Třeba ta Frederickova návštěva, to byla přece taková radost!“

„To ano,“ řekla Margaret rozjasněným hlasem.

„Báječná, zakázaná radost.“

V příští chvíli se však odmlčela. Už dříve si pokazila vzpomínku na bratrovu návštěvu vlastní zbabělostí. Ze všech chyb, kterými u jiných nejvíce pohrdala, byla nejhorší nečestnost, vedoucí ke lži. A nyní byla z téhož obviněna ona sama! Znovu si připomněla, že pan Thornton ví, že nemluvila pravdu. Napadlo ji, zda by jí alespoň z poloviny tak moc vadilo, kdyby ji odhalil někdo jiný. Zkusila si představit, že by to byla tetička Shawová nebo Edith, kdo by ji přistihl lhát, či její otec. Nebo pan Lennox, anebo jeho bratr, kapitán. Nebo Frederick. Vzpomínka na posledně jmenovaného, jenž věděl, co udělala, byť to bylo v jeho vlastním zájmu, ji zabořila, neboť oni dva – bratr a sestra – si právě vychutnali první vlnu oboustranné úcty a lásky. Ve Frederickových očích ovšem neudělala nic, za co by se měla stydět; když si však představila, že by se měla znovu setkat s panem Thorntonem, hanba ji polévala. Přesto ale po takovém setkání toužila: aby své pocity překonala, aby se dozvěděla, co si o ní teď myslí. Tváře jí hořely, když si připomněla, jak kdysi, když se seznámili, pyšně vyjadřovala nesouhlas s obchodnickým způsobem života. Dávala tehdy najevo, že podle jejího přesvědčení obchod až příliš často vede k podvodům a klamům – kupříkladu když prohlašuje podřadné zboží za vynikající – a považuje si jen těch, kdo disponují bohatstvím. Vybavilo se jí, jaký přezíravý pohled jí tehdy pan Thornton věnoval a jak jí pak klidně, několika slovy vyložil, že v dlouhém časovém horizontu se v obchodním jednání všechny nečestné způsoby jednání obrátí proti svému původci. Pro nějaký ubohý, krátkodobý úspěch by proto bylo jednoduše nemoudré a pošetilé se do takových klamů pouštět, což je ostatně stejné i v jiných oblastech, nejen v obchodování. Margaret si pamatovala, jak se ho zeptala – tehdy tak silná ve své pravdě –, zda není přesvědčen, že nakupování nejlacinějšího zboží a jeho prodej tam, kde nejdražší, nedokazuje absenci takových kvalit jako je spravedlnost či rytířkost.

Její otec ji opravil výrazem ještě vyšším: je nutné konat nejen spravedlivě, ale i křesťansky. Tím tehdy přetáhl polemiku k sobě, takže ona sama zůstala už tiše sedět; cítila se přitom trochu přezírána. Už žádné přezírání! Žádné další diskuse o rytířství! Teď se před zraky pana Thorntona musí cítit zahanbená a zneuctěná. Ale kdy ho tedy uvidí? Srdce jí poskočilo, kdykoli se od dveří ozval zvonek, a když se pak zase uklidnilo, pocítila zklamání a podivný smutek v duši. Bylo zřejmé, že otec s jistotou počítal, že se u nich pan Thornton zastaví, a byl překvapen, když se tak nestalo. V jejich posledním rozhovoru se vyskytly určité body, které neměli čas rozebrat podrobněji; rozumělo se však samo sebou, že se k nim vrátí následující den. Kdyby to snad nebylo možné, přijde jejich návštěvník nejpozději tehdy, až si udělá čas, aby mohli v diskusi pokračovat. Pak Hale se na každé další setkání těšil už od okamžiku, kdy to předchozí končilo. Ještě se znovu v plném rozsahu nechopil práce se svými žáky – hned když se ukázalo, jak těžce jeho žena onemocněla, vzdal se svých lekcí –, a tak mnoho povinností neměl. Události posledních dnů (především Boucherova sebevražda) opět přitáhly jeho pozornost k okolnímu světu. Celý večer byl neklidný. Znovu nyní nahlas přemítal: „Počítal jsem najisto s tím, že se s panem Thorntonem uvidím. Ten posel, co mi od něj včera přinesl knihu, musel snad někde ztratit vzkaz, anebo mi jej zapomněl vyřídit. Nevíš, Margaret, jestli dnes nepřišla nějaká zpráva?“ „Půjdu to zjistit, tatínku,“ odpověděla, když se tak zeptal už podruhé.

„Je slečna Haleová doma?“ Paní Thorntonová věděla dobře, že ano, protože ji viděla v okně, a tak se hrnula do předsíně ještě dřív, než jí Martha stačila odpovědět.

Margaret seděla u stolku, sama v místnosti, a psala dopis Edith. Líčila jí dopodrobna matčiny poslední dny. Takové téma ji rozlítostnilo; musela si rychle setřít nevíтанé slzy, když Martha ohlásila paní Thorntonovou.

Přijala svou návštěvnici tak mile a důstojně, až ji svými vybranými způsoby zarazila. Vyslovit nachystanou řeč se v tu chvíli stalo nemožným – a přitom se paní Thorntonové vymýšlela docela

snadno; tehdy ovšem před sebou neměla tu, již byla promluva adresována. Margaretin sytý hlas byl něžnější a ještě příjemnější než obvykle, její pohyby byly půvabnější, chování okouzující – to všechno proto, že ve svém srdci cítila vůči paní Thorntonové velikou vděčnost za to, že byla tak laskavá a přišla ji navštívit. Horlivě hledala vhodné náměty ke konverzaci: chválila Marthu, kterou jim právě paní Thorntonová jako služebnou doporučila, hovořila o Edith a jejím pobytu v Řecku. Paní Thorntonová byla vyvedena z konceptu. Její ostrý jazyk ji, jak se zdálo, úplně opustil, anebo zůstal před takovou líbezností zcela k ničemu. Jeho majitelka seděla beze slova, snažíc se vzpamatovat a zhostit plánovaného úkolu. Nakonec ji k aktivitě popohnalo podezření, které jí přišlo na mysl: napadlo ji, nehledě na nepravděpodobnost takové myšlenky, že všechnu tu svou roztomilost Margaret jen hraje, a to proto, aby si jejím prostřednictvím usmířila pana Thorntona. Co když jí pletka s mladíkem nevyšla a děvče by teď ještě rádo sáhlo po odmítnutém nápadníkovi? Ubohá Margaret! V tom nejapném podezření bylo možná jen toto zrnko pravdy: Margaret si vskutku chtěla paní Thorntonovou naklonit, neboť to byla matka muže, jehož si vážila. Bála se, že ho ztratila, a i tato myšlenka podvědomě ještě přidala na její přirozené touze být příjemná k někomu, kdo ji navštívil, a ukázal tak laskavou tvář. Když se paní Thorntonová zvedla k odchodu, bylo zřejmé, že má ještě něco na jazyku. Odkáslala si a začala: „Slečno Haleová, musím ještě splnit jednu svou povinnost. Slíbila jsem vaší nebohé matce, že nedopustím, abyste se chovala nevhodně anebo...“ trochu ztlumila hlas, „...neprozřetelně, aniž bych se pokusila nějak zasáhnout. Zavázala jsem se, že vám v takovém případě alespoň poskytnu radu, ať už o ni budete stát, nebo ne.“ Margaret před ní zůstala stát jako solný sloup. Tváře jí zrudly jako provinilci, oči se jí rozšířily; zírala jimi na paní Thorntonovou a hlavou jí kmitlo, že za ní přišla proto, aby si s ní promluvila o jejím lhaní, jehož se dopustila před panem Thorntonem. Napadlo ji, že syn pověřil svou matku, aby Margaret vysvětlila, jakému nebezpečí se vystavila – vždyť mohla být usvědčena před soudem jako lhářka! Srdce jí pokleslo při pomýšlení, že se neodhodlal přijít raději osobně: býval by mohl vznést námitky

proti jejímu jednání, přijmout posléze její pokání a opravit si dojem, který si o ní jistě udělal. Ještě pořád se při pomyšlení na to, co se nedávno přihodilo, cítila natolik zahanbená, že by nesla jakoukoli ostudu trpělivě a pokorně.

Paní Thorntonová pokračovala:

„Za prvé: když jsem se dozvěděla od jedné ze svých služebných, že vás viděli, jak se procházíte s nějakým gentlemanem daleko od domova – až na stanici Outwood – a navíc pozdě večer, sotva jsem tomu mohla uvěřit! Je mi líto, že to musím říct, ale můj syn tu její historku potvrdil. To nebylo diskrétní chování, mírně řečeno; ovšem mnoho mladých žen dnes snadno ztrácí pověst...“

Margaretiny oči vzplanuly hněvem. Tohle nečekala, tohle pro ni byl překvapivý a až příliš urážlivý výpad. Kdyby si s ní paní Thorntonová chtěla promluvit o její lži, dobrá – to by Margaret uznala, sklopila by hlavu a styděla se. Ale strkat nos do jejích záležitostí, mluvit dokonce o její pověsti! Paní Thorntonová pro ni byla pouhou cizí osobou, a nyní si dovolila takovou neomalenou řeč! Margaret zprvu neodpověděla ani slovem. Paní Thorntonová v jejích očích zpozorovala vzpurného ducha, a to zase podnítilo její bojovnost.

„Kvůli vaší matce jsem pokládala za správné varovat vás před takovýmto neslušným chováním, které vás nepochybně snižuje v očích okolí, dokonce i když zprvu nevede k prokazatelné újmě.“

„Kvůli své matce,“ odpověděla Margaret hlasem, ve kterém se chvěly slzy, „snesu hodně; nemůžu ale snášet všechno. Maminka to jistě nemyslela tak, že bych měla být vystavována urážkám.“

„Urážkám, slečno Haleová?“

„Ano, paní,“ odpověděla Margaret už pevněji, „urážíte mě. Co o mně víte, že vám to dává právo podezírat mě – ach,“ nedokončila větu a zakryla si tvář rukama, „teď je mi to jasné, pan Thornton vám řekl...“

Pan Thornton vykročil na zpáteční cestu. Když se blížil k domku vdovy Boucherové, z jeho dveří právě vyšla Margaret. Neviděla ho. Šel jí v patách pěkný kus cesty a obdivoval přitom její ladnou chůzi a vysokou, půvabnou postavu. Náhle mu však potěšení otrávil nával žárlivosti. Byl by rád zrychlil, předešel jí a zastavil, aby spolu mohli mluvit; chtěl

by vidět, jak by se na něj tvářila – teď, když musela vědět, že její další vztah mu nezůstal utajen. Přál si také, aby jí mohl říct, že svůj příkrý názor na to, že za ním poslala Higginse s jeho žádostí o práci, změnil velmi záhy, když ho začalo mrzet, že ho tak příkře odmítl. Rozhodl se: zrychlil krok a došel ji. Margaret strnula leknutím, ale pan Thornton hned začal mluvit:

„Dovolte mi, slečno Haleová, abych vám řekl, že jste své rozčarování vyjádřila poněkud předčasně – Higginse jsem nakonec přijal.“

„To jsem ráda,“ odpověděla chladně.

„Řekl mi, že prý vám zopakoval to, jak jsem se dopoledne vyjádřil...“ Pan Thornton zaváhal, ale Margaret jeho větu dokončila sama:

„O ženách – o tom, že se nemají co míchat do vašich záležitostí. Měl jste naprosté právo vyjádřit svůj názor a nepochybuji, že byl správný. Jenže,“ pokračovala, teď už horlivěji, „Higgins vám neřekl celou pravdu.“ Poslední slovo jí však znovu připomnělo, jak ona sama byla s pravdou nedávno na štíru; zmlkla a snažila se překonat intenzivní pocit trapnosti.

Pana Thorntona zprvu zarazilo, že se tak náhle odmlčela. Pak si však vzpomněl na její lhaní a na všechno, co mu předcházelo. „Celou pravdu! Jen velmi málo lidí vám řekne celou pravdu,“ začal mluvit sám. „V úplnou pravdu jsem už dávno přestal doufat. A vy, slečno Haleová, nemáte pro mě nějaké vysvětlení? Jistě chápete, čeho se musím domýšlet.“

Margaret zůstala zticha. Zvažovala, zda existuje nějaké vysvětlení, které by nenarušilo její loajalitu vůči Frederickovi.

„Nu, nebudu na vás už dál naléhat. A věřte mi, že vaše tajemství je u mě v bezpečí. Jen mi dovolte říct, že na sebe berete velké riziko, když se chováte tak nerozvázně. Teď k vám mluvím jen jako přítel vašeho otce: pokud jsem si na vás myslel jinak nebo si dělal nějaké naděje, to je samozřejmě pryč; z žádných zjištěných důvodů s vámi teď nemluví.“

„Toho jsem si vědoma,“ řekla Margaret, nutíc se do lhostejného, bezstarostného tónu. „Dovedu si představit, jak se vám nyní asi musím jevit, jenže moje tajemství se týká další osoby. Nemůžu je vyzradit, protože bych tomu člověku ublížila.“

„Nemám sebemenší touhu vyzvídat o tajnostech

jiných gentlemanů,“ vypravil ze sebe s narůstajícím hněvem. „Můj zájem o vás je jen – nu, jako o dobrou známou. Možná mi to nevěříte, slečno Haleová, ale je to – nehledě na to, že jsem vás tehdy obtěžoval svým návrhem a patrně vás tak vystrašil – už za mnou, je to pryč, tu myšlenku jsem naprosto pustil z hlavy. Věříte mi, slečno Haleová?“

„Ano,“ řekla Margaret potichu a smutně.

„Potom tedy nevidím žádný další důvod, abychom šli dál spolu. Domníval jsem se, že mi možná budete mít co říct, ale vidím, že vám za to nestojím. Jeden pro druhého nic neznamenáme. Jestli jsem vás tedy přesvědčil, že všechno pošetilé zaujetí z mé strany je zcela zažehnáno, popřeji vám teď pěkné odpoledne.“ Natáhl krok a spěšně se od ní vzdaloval.

„Co to má znamenat?“ pomyslela si Margaret.

„Co tím míníš, když mluvil tak, jako bych si na něj někdy myslela? Vždyť přece ví, že to není pravda. Jeho matka mu o mně vyloží všechny ty kruté nesmysly, o kterých mluvila přede mnou. Ale já se nebudu trápit. Určitě dokážu být zase svou paní. Udržím své podivné a nepříjemné pocity pod kontrolou. Vždyť mě pokoušely natolik, že jsem málem prozradila Fredericka, a to jen proto, aby o mně pan Thornton znovu získal dobré mínění – on, který si dal takovou práci, aby mi objasnil, že pro něj neznamenám nic! Uklidni se, mé ubohé srdce! Musíš být radostné a statečné, i kdyby nás druzí odvrhli a opustili.“

Příští den dopoledne chodila Edith po špičkách a připomínala Sholtovi, aby nemluvil nahlas, jako by se bála sebemenším rušivým zvukem pokazit poradu, která se odehrávala v salonu. Přiblížila se druhá hodina odpoledne, ale dveře salonu zůstávaly stále zavřené. Henry s Margaret pořád ještě seděli uvnitř. Konečně na schodišti zazněly mužské kročeje. Edith okamžitě vykoukla z jídelny.

„Nuže, Henry?“ oslovila švagra; celý její obličej byl otazník.

„V pořádku!“ odpověděl poněkud úsečně.

„Pojďte si dát něco malého k obědu!“

„Ne, děkuji, nejde to – už tak jsem se zdržel příliš dlouho.“

„Takže ono se to nedomluvilo,“ hlesla zklamaně.

„Ne! A nikdy se nedomluví, pokud to vaše ,ono‘

znamená to, co si myslím. Nikdy se to nestane, Edith, takže byste se té představě měla už konečně vzdát!“

„Ale bylo by to tak báječné pro nás všechny!“ hájila Edith svůj sen. „Mohla bych mít vždycky postaráno o děti, kdyby se Margaret usadila někde poblíž, a taky bych si nemusela pořád dělat starosti, že se odstěhuje do Cádiz.“

„Až se budu chtít oženit, zkusím se poohlédnout po nějaké mladé dámě, která se vyzná v péči o děti. To je ovšem všechno, co pro vás můžu udělat. Slečna Haleová to nebude. O ruku ji žádat nehodlám.“

„A o čem jste tedy tak dlouho mluvili?“

„O tisíci věcech, kterým byste nerozuměla: o investicích, nájmech, hodnotě pozemků –“

„Ach, přestaňte s tím, pokud je to tohle! Musíte být oba přišerně hloupí, jestli jste celou dobu probírali jen takovéhle otravné věci!“

„Jak myslíte. Zítra přijdu znovu a přivedu s sebou pana Thorntona, aby si ještě promluvil se slečnou Haleovou.“

„Pana Thorntona! Co ten s tím má společného?“

„Je nájemcem slečny Haleové,“ obrátil se pan Lennox k odchodu. „Má v úmyslu vzdát se svého pronájmu.“

„No tak dobře. Detailům nebudu rozumět, takže mě jimi nezatěžujte.“

„Jediný detail, který bych chtěl, abyste pochopila, je ten, abyste nás zítra nechala v salonu v naprostém klidu, tak jako dnes. Zkrátka, děti a sloužící ať nechodí sem a tam, jinak nic pořádně nedomluvíme, nic se uspokojivě nevyřeší; a naše zítřejší jednání bude opravdu důležité.“

Nikdo se nikdy nedozvěděl, proč pan Lennox příští den nedodržel domluvený čas schůzky. Pan Thornton se dostavil přesně a poté, co skoro hodinu čekal, za ním přišla Margaret, bledá a napjatá. Pustila se do spěšného vysvětlování:

„Moc se omlouvám. Pan Lennox tu ještě není – on by to zvládl o mnoho lépe než já. Je můj poradce v těchto věcech a –“

„Mrzí mě, jestli vám dělá problémy, že jsem tady. Mám se raději pokusit najít pana Lennox v jeho kanceláři?“

„Ne, to ne, děkuji vám. Chtěla jsem vám říct, jak mi bylo líto, když jsem se dozvěděla, že vás ztrácím jako nájemníka. Pan Lennox ale říká, že vaše záležitosti

jistě půjdou dát zase do pořádku –“

„Pan Lennox o mých záležitostech ví jen málo,“
pronesl tiše. „Je to šťastný muž, kterému se všechno
daří. Nedokáže si ani představit, jaké to je, když
člověk najednou zjistí, že promarnil příležitost
a nic mu nezůstalo, jen hořká vzpomínka na to,
jaké to bývalo. Když někdo musí začínat v polovině
života znovu od samého začátku, chybí mu ta ener-
gie a nadšení, které míval jako mladý. Jenže teď už
mladý není... Slečno Haleová, já snad raději nechci
slyšet, jaký názor má pan Lennox na moje záležitosti.
Ti, kteří mají štěstí a úspěch, mají až příliš
velký sklon objasňovat neštěstí druhých.“

„Jste nespravedlivý,“ řekla Margaret mírně.

„Pan Lennox v téhle souvislosti mluvil jen o velké
pravděpodobnosti, s níž podle jeho názoru budete
mocht všechny dluhy splatit a získat zpět všechno,
o co jste přišel – neříkejte nic, dokud neskončím,
prosím vás o to!“ Snažila se soustředit; začala se
probírat složkou právnických dokumentů a účtů.
Spěchala a ruce se jí třásly. „Ach, tady je to! Pan
Lennox zkrátka nastínil takovou možnost – takový
návrh – kéž by tu byl a vysvětlil to sám! Podle
něj, kdybyste ode mne přijal nějaké peníze, přesněji
osmnáct tisíc a padesát sedm liber, které v tuhle
chvíli leží bez užitku v bance s úrokem pouze dvě
a půl procenta – nu, vy byste mi mohl platit mnohem
lepší úrok, a ty peníze by umožnily, aby se přádelna
Marlborough Mills nemusela zavřít.“ Hlas se
jí postupně pročistil a ustálil. Pan Thornton nepromluvil.
Hledala další papír, na kterém byly sepsány
poznámky k zabezpečení takové půjčky; snažila se,
aby na všechno, co mu řekla, nahlížel jako na čistý
obchod – mělo to být pouhé obchodní jednání,
v němž má ona výhodu na své straně. Zatímco listovala
v dokumentech, srdce se jí rozeběhlo jako
o závod, jakmile uslyšela, jakým tónem pan Thornton
promluvil. Přestože pronesl jediné slovo, chvěla
se v něm něha i vášeň:

„Margaret!“

Na okamžik k němu zvedla zářící oči; v příští
chvíli se je pokusila ukrýt v dlaních. Postoupil
o krok blíž a zkusil to znovu: opět naléhavě vyslovil
její jméno:

„Margaret!“

Skloněnou hlavu opírala téměř o desku stolu
před sebou. Zůstal stát vedle ní. Pak poklekl, a když

měl ústa ve stejné úrovni jako její ucho, zašeptal, či spíše vydechl:

„Jestli ani teď nic neřeknete, budu to považovat za kladnou odpověď. Prohlásím vás opovážlivě za svou! – Jestli mám však odejít, řekněte mi to hned. Margaret!“

Po třetím vyslovení svého jména k němu obrátila tvář, stále ještě zakrytou drobnými bledými dlaněmi, a položila si ji na jeho rameno. Bylo tak líbezné cítit něžný tlak jejího líčka, že si pan Thornton prozatím odpustil pohled do jejích milujících očí.